

Begroting Sociale Zaken

Naar het oordeel van de VVD-fractie moet bij de invulling van een pensioenplicht bij de oplossing van de problematiek van de pensioenbreuk rekening worden gehouden met *ontwikkelingen*, (politieke- en maatschappelijke en demografische) die het *fundament, AOW ondergraven*. Zonder aanvullend beleid komt de AOW onder steeds grotere druk te staan. De beschikbaarheid van gelden moet worden bekeken tegen de achtergrond van de demografische ontwikkeling, tegen de achtergrond van de *vergrijzing* die onherroepelijk op ons afkomt. Er moeten grote vraagtekens worden gezet bij de mogelijkheid de benodigde AOW pensioengelden jaarlijks om te slaan over de premieplichtigen. Premieplichtigen die gedurende de komende periode in aantal zullen afnemen en AOW-pensioengerechtigden die in aantal zullen toenemen.

Het blijven rekenen op de soliditeit van omslag financiering is riskant *zoniet onverantwoord*. Naar het oordeel van de VVD-fractie is het noodzakelijk om vroegtijdig geheel of gedeeltelijk over te schakelen naar een financieringssysteem dat minder afhankelijk is van demografische golfbewegingen. Naar het oordeel van de VVD-fractie is het onvermijdelijk binnen afzienbare tijd althans een deel van de toekomstige AOW-lasten middels een stelsel van kapitaaldekking te financieren.

De AOW als basis pensioen is te belangrijk om niet met de grootste mate van zorgvuldigheid te worden veilig gesteld.

De demografische- en politiek/maatschappelijke ontwikkelingen zullen niet te verwaarlozen financiële consequenties hebben ook ten opzichte van andere wensen op pensioengebied.

- Wegwerken van de witte en grijze vlekken middels invoering van een zekere vorm van *pensioenplicht*;
- Wegnemen van de nadelige consequenties van de *pensioenbreuk*;
- Verbeteren van de nabestaande pensioenen, met name in geval van ongehuwd samenwonenden;
- Pensioenopbouw *werklozen*;
- enz.

Naar het oordeel van de VVD-fractie zijn al deze wensen, zowel in de sfeer van het basispensioen (AOW) als op de andere genoemde gebieden gezien hun financiële consequenties niet allen op korte termijn tegelijkertijd realiseerbaar. Het betekent dat er keuzes moeten worden gemaakt, dat er prioriteiten moeten worden gesteld. De beschikbare gelden zijn schaars en kunnen maar één keer worden uitgegeven. Naast het veilig stellen van de AOW heeft voor de VVD-fractie de verbetering van nabestaande pensioenen een hoge prioriteit. Voor iedereen is zichtbaar dat in toenemende mate samenwoonrelaties aanvangen voordat de betrokkenen een huwelijk wensen aan te gaan. In toenemende mate zijn mensen onder andere in financieel opzicht geheel of gedeeltelijk van elkaar afhankelijk zonder dat er sprake is van een huwelijk.

De wetgever loopt in dit kader ver achter bij niet eens meer recente maatschappelijke ontwikkelingen. Zeker in de sfeer van het pensioenrecht. Er is alle aanleiding een eind te maken aan de naar het oordeel van de VVD-fractie volstrekt verouderde situatie dat een nabestaande pensioen uitsluitend ten behoeve van een *echtgenoot* wordt uitbetaald. Anno 1984 is in redelijkheid niet meer vol te houden dat het huwelijk de enige maatschappelijk geaccepteerde vorm van samenleven is. De huidige wetgeving leidt tot de meest onredelijke gevolgen.

Ook op andere terreinen worden ongehuwd samenwonenden geacht in juridisch opzicht een gedefinieerde eenheid te vormen. Denk aan het wetsontwerp tweeverdieners waar de overheid ongehuwd samenwonend als juridisch relevant normeed. Als men uitgaat van de juridische relevantie van het voeren van een gezamenlijke huishouding zou het onbillijk zijn dit alleen in die gevallen te doen waar het voor de overheid financieel aantrekkelijk is. De problematiek in de pensioensfeer is slechts één voorbeeld van de nog steeds bestaande discriminatie van niet huwelijkse samenlevingsvormen. De VVD-fractie is van mening dat een moderne maatschappij zich ook deze vorm van discriminatie niet kan en mag permitteren.

De zeggenschap over fondsen die pensioengelden beheren is in tal van opzichten een belangrijke zaak. Het participeren van werknemers in de besluitvorming is over het algemeen niet slecht geregeld in de diverse reglementen. Anders is het gesteld met reeds gepensioneerden. Ook zij hebben belang bij de te nemen beslissingen. Ook zij hebben individueel opgebouwde rechten. Naar het oordeel van de VVD-fractie is er geen redelijke rechtsgrond aan te geven om reeds gepensioneerden ten aanzien van de besluitvorming binnen een fonds geen rechten te geven.

Hoe staan de bewindslieden tegenover het idee wettelijk te regelen dat ten aanzien van de besluitvorming in een pensioenfonds reeds gepensioneerden de mogelijkheid krijgen deel te nemen in de besturen van Pensioenfondsen.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2658.)

Begroting sociale zaken

Wat betreft de hoofdlijnen van beleid gaat de VVD uit van het standpunt „meer markt minder overheid”. Dit betekent het overhevelen van werkgelegenheid vanuit de collectieve sector naar de private sector, niet van vandaag op morgen direct succes brengt met betrekking tot de werkgelegenheid. Op korte termijn zal dat een extra toename van de werkloosheid betekenen. Dit is pijnlijk, echter we zullen dit moeten accepteren omdat wij immers een beleid willen dat gericht is op duurzaam herstel. Wij hebben geen behoefte aan korte-termijn successen, waardoor de structurele onevenwichtigheden alleen maar zouden toenemen en de problemen zouden worden doorgeschoven naar de toekomst waardoor de dan te nemen maatregelen nog pijnlij-

ker zouden worden. Dat zou een verre van sociaal beleid zijn.

Door de oppositie wordt de stelling geponeerd dat het beleid van dit kabinet dramatisch is, omdat het zou leiden tot ernstige vraaguitval. De werkelijkheid blijkt heel anders te zijn. Toch blijft de PvdA politiek supporter van de vraag-economie die van de verkeerde veronderstelling uitgaat dat de huidige werkloosheid een Keynesiaanse zou zijn. Niets is minder waar omdat de huidige werkloosheid het gevolg is van de vele en ernstige onevenwichtigheden aan de aanbodzijde. Om deze reden staat de VVD achter het huidige beleid, vooral ook omdat een ander beleid het bestrijden van de werkloosheid op den duur nog veel moeilijker zou maken.

De VVD onderschrijft het regeringsstandpunt inzake het WRR-rapport „vernieuwing in het arbeidsbestel”. Het kabinet heeft terecht besloten een aantal „leuke dingen voor de mensen” in de ijskast te stoppen.

De VVD juicht de nieuwe aanpak met betrekking tot arbeidsbemiddeling toe. Deze houdt in het omgooien van het roer in de richting van een andere bedrijfsvoering, waarbij de achterhaalde aanbod-gerichte aanpak thans wordt vervangen door een vooral vraag-gerichte arbeidsbemiddeling. Bepalend voor het succes van de arbeidsbemiddeling is het vertrouwen van de vragende partij, de ondernemer, daarin heeft en uiteindelijk is de aanbodzijde daarmee het meest gediend.

Duidelijk is wel dat een ommezwaai van aanbod-gericht naar vraag-gericht bemiddelen niet van de één op de andere dag gerealiseerd kan worden. Het vraagt de nodige aanpassingen: activiteitenplannen, goede contacten met ondernemersorganisaties, het naar bedrijven toegaan in plaats van achter het bureau te blijven zitten.

Een van de prioriteiten zal moeten zijn dat er bijzondere aandacht wordt geschonken aan het midden- en kleinbedrijf. Grotere bedrijven met een personeelsafdeling redten zichzelf nu eenmaal gemakkelijker dan de kleine ondernemer die niet over die luxe beschikt.

Een vraag-gerichte bemiddeling betekent natuurlijk niet dat er geen ruimte zou moeten zijn voor aandacht aan de aanbodzijde. Zoals bijvoorbeeld de prioriteit die de VVD aan jongeren heeft gegeven. Neem de werving van stage en PEP-plaatsen. De VVD heeft tijdens het debat tevens aandacht gevraagd voor een nieuwe structuur van de arbeidsbemiddeling. Onze trefwoorden daarbij zijn: budgetfinanciering, tripartite bestuursstructuur (een vorm van privatisering waardoor het overheidsmonopolie verdwijnt) maar ook decentralisatie en deregulering. We moeten af van de bureaucratie van bovenaf en de provincies zullen duidelijker bij het taakstellend beleid betrokken moeten worden.

Tevens kwamen nog aan de orde: scholingsactiviteiten, het overheidsuitzendbureau START, het bezitsvormingsfonds, en de problematiek van de specifieke werkloosheid in de oude wijken van de grotere steden.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2548.)

Onderwijsbegroting 1984

Tijdens de behandeling van de onderwijsbegroting heeft de VVD zich positief uitgelaten over het voorgestelde informatica-stimuleringsbeleid. Onze samenleving ervaart schoksgewijs de gevolgen door de revolutie van de automatisering. Wij kunnen niet snel genoeg ons beleid afstemmen op die ontwikkelingen. Zij zijn ingrijpend voor zowel onze productie-systemen als onze sociale structuren. Het onderwijs neemt hier een sleutelpositie in. Het beroepsonderwijs

moet op de realiteit toegesneden zijn. Immers, als de economie aantrekt en als de investeringen gaan toenemen, gaat het uiteindelijk om productieprocessen, die gebaseerd zijn op hoog ontwikkelde technologieën uit de sector van de informatica. Een economisch speerpuntenbeleid, gebaseerd op die toekomstvisie, vraagt om een onderwijsbeleid dat op tijd de mensen aflevert waarom de nieuwe arbeidsmarkt vraagt. „Toetsenfobie” mag in deze ontwikkelingen niet remmend werken.

Voor de volwassenen-educatie heeft de VVD er op aangedrongen de opgebouwde infrastructuur berustend op hoofdvestigingen met dependances zorgvuldig te bewaren. Het dag/avond onderwijs voor volwassenen biedt groepen in achterstandssituaties, vooral vrouwen, ontplooiingsmogelijkheden die niet verloren mogen gaan.

Het tweede kansonderwijs wordt steeds belangrijker, nu wij zien hoe snel de technologische veranderingen gaan. Mensen vervreemden dan van de arbeidsmarkt en de maatschappij. Dat verhoudt zich niet met de liberale beginselen. Kortingen op leraarlessen in de volwassenen-educatie moeten tegen die achtergronden gewogen worden.

De staatssecretaris mevrouw Ginjaar-Maas voert op onderwijs een actief emancipatiebeleid. De derde onderwijs-emancipatienota „Een stukje wijzer” is één van de instrumenten om de positie van de vrouw te laten worden wat zij wezen moet. Geen randverschijnsel in sommige sectoren van de arbeidsmarkt en zeker geen klapstoeltje. De vrouw wordt immers nog steeds te voorschijn gehaald als haar arbeidsprestatie nodig is en opgeborgen in het omgekeerde geval. Waar het onderwijsbeleid zich richt op de ontplooiingsmogelijkheid en de maatschappelijke zelfredzaamheid van de vrouw niet in een achterkamertje worden opgeborgen.

Het hoger onderwijs blijft onder grote druk staan. Veranderingsprocessen en ontwikkelingsactiviteiten zijn blijvende verschijnselen. Taakverdeling en concentratie, voorwaardelijke financiering, invoering Wet Tweefasestructuur rollen over het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek heen. Het hoger beroepsonderwijs zal via de operatie schaalvergroting, taakverdeling en concentratie geherstructureerd worden. De harmonisatiemaatregel voor het niet-onderwijzend personeel stuit bij de VVD op grote bezwaren. Het HBO is zeer gedifferentieerd. De administratieve ondersteuning is van andere aard dan voor het Algemeen Vormend Onderwijs. Opnieuw heeft de VVD voorgesteld de rijksstudietoelagen voor 18- tot 21-jarigen niet te koppelen aan het niveau van de RWW. In juni daarvoor had de Kamer daar op grond van de motie Dees als een principiële stellingname gemaakt. Bij motie is nu opnieuw voorgesteld het ombuigingsbedrag los te koppelen van de RWW en te verdelen over alle toelage-genietende studenten. Bij amendement heeft de VVD, in samenwerking met het CDA, de voorgestelde collegegeldverhoging ongedaan gemaakt. Ook hier heeft de Kamer zich principieel opgesteld: geen collegegeldverhogingen zonder nieuw studiefinancieringsstelsel. Voor de VVD geldt daarbij dan ook de mogelijkheid van de financiële onafhankelijkheid van de student. De Minister wijst een dergelijk stelsel af op grond van een te groot kapitaalmarktbeslag. Dat willen wij eerst bewezen zien. Daarom heeft de VVD gevraagd om een nota om deze inhoudelijke discussie te kunnen voeren. Voorts heeft de VVD erop gewezen dat er een goede afstemming moet komen tussen het onderwijsaanbod van de Open Universiteit en deeltijdstudies aan de reguliere instellingen voor hoger onderwijs.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)